

उच्छेत् (von **क्दि** mit **उद्**) nom. ag. Zerstörer, Vernichter: धमापाम् R. 3, 36, 11.

उच्छेद् (wie eben) m. das Abhauen; Zerstörung, Vernichtung, Zugrunderichtung: पुत्रस्य चरणोच्छेदो विहितः कारणं विना KATH. 18, 29. सकलदायादानामुच्छेदं करिष्यामि PAÑKAT. 210, 5. किमिति सर्वप्रच्छेदः क्रियते Hir. 67, 19. कौशिकोच्छेद MBh. 1, 6739. मा दैव्यतो वंश उच्छेदं ब्रजेत् 3805. कुलोच्छेदः PRAB. 23, 12. ममत्वस्य 93, 7. व्यसनस्य PAÑKAT. II, 196. सतो भवोच्छेदको पिता ते RAGH. 14, 74. उरुच्छेदः खल्वयं भवतो व्यमोहः PRAB. 76, 9.

उच्छेदन (wie eben) n. das Vernichten, Zugrunderichten: घमित्रस्य R. 5, 47, 35. यस्तु नोच्छेदनं चक्रे कुशिकानाम् MBh. 1, 6639. आगर्भोच्छेदन 6847. अस्माकं पुनः सर्वोच्छेदनं न स्यात् PAÑKAT. 33, 25.

उच्छेदनीय (wie eben) adj. abzuschneiden: घाशातनुः MĀLAT. 151, 6. उच्छेदिन् (wie eben) adj. vernichtend: अनेकसंशयोच्छेदि — शास्त्रम् Hir. Pr. 9.

उच्छेद्य (wie eben) adj. zu zerhauen; zu vernichten, zugrundezerichten: उरुच्छेद्यस्तु ममत्वग्रन्थिः PRAB. 93, 12. उच्छेद्य (ein Feind) PAÑKAT. I, 409. III, 60. 100, 6. सुखोच्छेद्य leicht zu vernichten (ein Feind) III, 23. अस्माकं उरुच्छेद्या (eine Feindin) PRAB. 31, 11.

उच्छेष (von **शिष्** mit **उद्**) m. Ueberbleibsel: उच्छेषपरिशेषं हि ताभ्यो ज्ञाय MBh. 13, 1621.

उच्छेषण (wie eben) n. dass. TS. 2, 3, 3, 6, 5, 6, 1. M. 3, 246. 265.

उच्छेचन (von **प्रच्** mit **उद्**) adj. brennend AV. 7, 93, 1.

उच्छेषण (von **प्रुष्** im caus. mit **उद्**) 1) adj. austrocknend, dörrend: शेकमुच्छेषणमिन्द्रियाणाम् BHAG. 2, 8. — 2) n. das Austrocknen, Trockenlegen: तस्मा सेतुबन्धेन सागरोच्छेषणेन च । सर्वथाहं समर्थो ऽस्मि सागरस्यापि लङ्घने ॥ R. 5, 72, 2. In der folg. Stelle hat das Wort intrans. Bed. und ist also vom simpl. प्रुष् abzuleiten: उच्छेषणं समुद्रस्य पतनं चन्द्रसूर्ययोः । चलनं शैलराजस्य शतितं कृत्तवर्त्मनः ॥ अश्वेद्वयानि कर्माणि पथैतानि u. s. w. R. 5, 36, 21.

उच्छेषुक (von **प्रुष्** mit **उद्**) adj. austrocknend, abdrörend: औषधीः CAT. Br. 12, 1, 2.

उच्छेय (von **प्रि** mit **उद्**) m. 1) das in-die-Höhe-Steigen (das Erheben, Aufrichten), Erhebung: Höhe AK. 2, 4, 1, 10. शक्रपाते तयोच्छेये wenn Indra's Fahne herabfällt und aufgezogen wird JĀG. 1, 147. यूपोच्छेये प्राप्ते MBh. 14, 2629. R. 1, 13, 24. दम्भो धर्मयोच्छेयः MBh. 3, 17385. तस्याः (यष्टेः) क्रियते ऽत्पुच्छेयो नृपैः 1, 2353. पेटोच्छेयः MBh. 114, 6. नाकमावृत्य (आवृत्य?) तिष्ठतमुच्छेयेण महागिरिम् MBh. 1, 1105. स ह्रुमं कदलीखण्डं हृदयमिति युतिः । गिरिं (von हृदयन् abhängig) चोच्छेयमाक्रम्य तस्यै तत्र च वानरः ॥ 3, 11263. बहुतालोच्छेयं शृङ्गम् 11696. सप्तकरोच्छेय (ein Mensch) H. 134. प्रासदिः सुकृतोच्छेयः MBh. 1, 6963. विशीर्णशिखरोच्छेयः (पर्वतः) R. 5, 4, 9. महोच्छेय adj. 3, 74, 14. सोच्छेय hoch AK. 3, 4, 85. TRIK. 3, 3, 60. — 2) Wachstum, Zunahme, gesteigerte Thätigkeit: दैवोच्छेयोपशान्त्यर्थम् Suçr. 2, 4, 14. 397, 5. 416, 11. — 3) Kathete (vgl. उच्चय 3 und उच्छ्रित 2) COLEBR. Alg. 59. — Vgl. उच्छाय.

उच्छेयण (wie eben) n. das Erheben, Aufrichten: यूपोच्छेयण KĀTJ. Ça. 8, 8, 41. 7, 1, 35. — 16, 4, 31. Āçy. GRHJ. 4, 9.

उच्छेय 1) m. P. 3, 3, 49. a) das Steigen, Erhebung: Höhe AK. 2, 4, 1,

10. H. 1431. नरन्दापामुच्छेयाः पतनानि च JĀG. 1, 307. ययौ च तत्प्रचरुनं तणमूर्धमधः तणम् । उच्छेयपातपर्यायं धनिनां दर्शयन्निव ॥ KATH. 23, 44. श्रीवाच्छेयः Suçr. 1, 123, 20. प्रज्ञेच्छेयः MEGH. 39, 14. एकाग्र्युत्पुच्छेय (ein Mensch) adj. H. 132. पाताकोच्छेयवत्ति (विष्मन्ति) MBh. 1, 4995. महोच्छेयवान् (पादपः) PAÑKAT. 104, 6. — b) = उच्छेय 2: नीतोच्छेयम् (स्योत्तमा) KĀTJ. 3, 31. दैवोच्छेयः Suçr. 1, 84, 2. 2, 193, 7. नानाहोच्छेयकर 1, 308, 7. — 2) f. ०यी eine aufgerichtete Planke: परिश्रयत्पुच्छेयाभिधाम् CAT. Br. 3, 3, 3, 9. KĀTJ. Ça. 8, 3, 27. 4, 16.

उच्छ्रित s. प्रि mit उद्.

उच्छ्रिति (wie eben) f. 1) das Steigen, Emporkommen, Zunahme: श्रोतयः पशवो वृत्तास्तिर्यचः पतिपास्तथा । पशवैर् निधनं प्राप्ताः प्राप्नुवत्युच्छ्रिताः पुनः ॥ M. 3, 40. = उच्छेय 2: श्रेण्मल्लिङ्गेच्छ्रिति Suçr. 2, 397, 11. — 2) Kathete COLEBR. Alg. 59. Vgl. उच्छेय 3.

उच्छ्रैव m. ein best. Theil des menschlichen Leibes, du. AV. 10, 2, 1.

उच्छ्रैव (von **स्यच्** mit **उद्**) m. das Aufklaffen, Sichauflaffen CAT. Br. 5, 4, 1, 9.

उच्छ्रसित (von **स्यच्** mit **उद्**) 1) adj. s. u. स्यच्. — 2) n. Hauch, Lebenshauch: सखी सा खलु भगवतः कावस्य कुलपतेरुच्छ्रसितम् ÇĀK. 31, 10.

उच्छ्रास (wie eben) m. 1) das Aufathmen, Einziehen der Luft H. 1368. an. 3, 745 (निर्वृति). MED. s. 16. 17 (प्राणन, आश्वास). उच्छ्रासनिःश्रसौ PRAÇNOP. 4, 4. तस्याभिश्वासः प्राणममृते दध इत्युच्छ्रासो ऽमृतं प्राण आ दध इति KĀTJ. Ça. 4, 8, 29. Suçr. 1, 124, 11. निःश्रसाच्छ्रास 319, 21. प्रश्नाच्छ्रास 363, 15. 2, 233, 13. तथैव मौनमकरोदनुच्छ्रासम् VĪC. 13, 7. एकोच्छ्रासाततः कुण्डं पिबति स्म MBh. 1, 5032. निरुच्छ्रास adj. 3, 1613. f. श्रा R. 5, 25, 48. सोच्छ्रास Suçr. 1, 66, 13. सोच्छ्रासम् adv. aufathmend (nach geschwundener Unruhe) ÇĀK. Ch. 163, 10. PRAB. 66, 5. — 2) Seufzer: महोच्छ्रासं भृशमुच्छ्रास्य MBh. 14, 482. दीर्घोच्छ्रासः MEGH. 100. AMAR. 11. — 3) Aushauch, Hauch Suçr. 1, 113, 17. तासांमुच्छ्रासवातेन माल्यं वस्त्रं च गात्रतः । नात्यर्थं स्पन्दते R. 5, 13, 63. मुखोच्छ्रासगन्धः VIKR. 103. प्रियामुखोच्छ्रासविकम्पितं मधु R. 1, 3. सिन्धोच्छ्रासे (Gischt) पतयन्तमृत्तणाम् R. V. 9, 86, 43. अश्रु च कोपलपतितं दृश्यमिदं (auf einem Bilde) वसिष्ठोच्छ्रासात् (indem die Farbe hervortritt) ÇĀK. 142. das Verhauchen, Sterben KĀTJ. Ça. 14, 3, 20. 17, 3, 7. — 4) Abschnitt in einer Erzählung (zum Athemholen) TRIK. 3, 2, 24. H. 237. Sch. an. 3, 746. MED. s. 17. Verz. d. B. H. No. 339.

उच्छ्रासिन् (wie eben) adj. 1) aufathmend, Luft einschnappend: संतोच्छ्रासिन् Suçr. 1, 120, 21. — 2) seufzend MEGH. 100. — 3) aushauchend, verhauchend: उर्ध्वोच्छ्रासि CAT. Br. 14, 7, 1, 44. — 4) sich hebend, hervortretend: सिचयात्तेन — स्तनमध्येच्छ्रासिना VIKR. 7. von einer Farbe KUMĀRAS. 7, 82.

उच्छ्र उच्छ्रति und उच्छ्रति DHĀTUP. 7, 37 (विवासे; v. l. विपाशे und निवासे). 28, 14 (विवासे; v. l. विपाशे; Vop.: वन्धसमापने वर्जने ऽतिक्रमे). kein periphr. perf. P. 3, 1, 36, VArtt. Nach PURUŠAKARA (WEST.) bloss in Verbindung mit वि. — desid. उचिच्छ्रियति P. 6, 1, 3, Sch. 7, 4, 61, VArtt., Sch. auch उतिच्छ्रियति (!) Vop. 19, 1. — Vgl. उप् und वस्.

उज्जयन (von **जि** mit **उद्**) 1) m. N. pr. eines Mannes MBh. 13, 257. — 2) f. ०नी ०जयन, N. der Hauptstadt von Avanti (Mālava), der Residenz Vikramāditya's, TRIK. 2, 1, 16. gaṇa वरणादि zu P. 4, 2, 82 und धूमादि zu 4, 2, 127. Vgl. उज्जयिनी.